

מ מדוע עד היום לא ייצרו תפילין חרוצות?

המענה לשאלה זו מובא בספר הדר מזוזה (לגר"פ טולידאנו) ותירץ שבמציאות אי אפשר לעשות תפילין כאלו ואפילו ימצא יצרן שיעשה תפילין כאלו יתקלקל הרבוע במשך הזמן. וסיים ששאל לכמה מגדולי ההוראה והסכימו עמו הגר"נ קרליץ שליט"א. הגר"ש דיבליצקי שליט"א והגרמ"ש קליין שליט"א.

וכבר קדם בשאלה זו הרב החיד"א בברכ"י וזה לשונו **"רוב העולם אין בתפיליהן חריצים עד למטה ולא חוט התפירה עובר בין בית לבית ושמעתי הטעם שעל ידי החריצים מתקלקל ריבוען ובפרט אם חוט התפירה עובר בין הבתים... ובפרט אם יכס שרב ושמש... כך מצאתי לאחד קדוש מדבר" עכד"ק**.

וברוך ה' עם התפתחות הטכנולוגיה של הדור האחרון וה' יתברך מזכינו גם לקיים מצוות תפילין עם כל הידוריה ואפשר גם אפשר לעשות תפילין חרוצות עם היכר אוויר וחוט התפירה יעבור בין הבתים מבלי לחשוש שיתקלקל הרבוע.

מכון "קסת הסופר" מייצר את הבתים באופן שאין אפשרות שהריבוע יזוז ובנוסף מייצר מכסים מיוחדים המיוצרים לכל בית בפני עצמו, אשר הבתים מתהדקים וננעלים בתוכם באופן שהריבוע נשמר מקלקול. **באופן זה מודים כל הפוסקים שיש לעשות תפילין חרוצות.**

מהי דעת הראשונים בדיון תפילין חרוצות?

תפילין של ראש גדולות פי שלש מתפילין של יד.

באגדות החורבן (גיטין נ"ז נ"ח) איתא - "אמר רבה בר רב חנה אמר ר' יוחנן ארבעים סאה קצוצי (הכוונה לבתים הנקראים קציצות) תפילין נמצאו בראשי הרוגי ביתר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמר שלש קופות של ארבעים סאה. במתניתא תנא ארבעים קופות של שלש שלש סאין ולא פליגי הא דרישא (של ראש) והא דדרעא (של יד)". דברים נוראיים.

אך הדברים טעונים ביאור מדוע נמצאו תפילין של ראש בכמות גדולה פי שלש מתפילין של יד? ומפרש רש"י "דפוס של ראש מתוך שצריך לחלק הבתים ולהיות רווח ביניהם וקבועין על מושב אחד הוצרך המושב להיות רחב והוי על אחד שלשה שבזרוע". ומפורש בדברי רש"י שצריך להיות רווח בין הבתים. לא מצאנו בראשונים מי שיחלוק על פרוש רש"י בזה והוא כמעט כגמרא מפורשת המעידה על האופן והצורה של מצוות התפילין שנהגה בדורות הקדמונים תקופת בית שני.

צא ולמד כמה נשתנתה מסורת עשיית התפילין מימי אבותינו לימינו אנו (וכע"ז תמצא שהרא"ש אע"פ שאינו מחייב נתינת חוט ומשיחה בין הבתים מ"מ מעיד על מנהג העולם לתת חוט בין הבתים ולעומת זאת הגאון חיד"א כמה מאות שנים אחרי מעיד על מנהג העולם

שלא לתת חוט בין הבתים למרות שבשו"ע כבר נפסק שצריך לעשות כן).

הר"י מלוניל מנחות ל"ד (המיוחס לנמו"ק) בספר תיקון תפילין (בעמוד מ"ו נ"ח וקפ"ב וכן משמעות ראשונים רבים עיין במרדכי (הל"ק י"א) ובאור זרוע (תקנ"ז) ספר התרומה ועוד ראשונים.

והנה מרן הבית יוסף סימן ל"ד העתיק דברי הנימוק"י הנ"ל - שעולה מדבריו שענין חוט ומשיחה בין הבתים הוא כדי ליצור רווח קטן בין הבתים ובהמשך דבריו כתב לישב דברי רש"י שם במנחות כדברי הנימוק"י, ומשמע שכך היא דעתו של הבית יוסף באופן עשיית החרץ.

והנה הגר"א מווילנא העיד עליו תלמידו הגדול הגר"ח מוולוז'ין שהיה רואה אחד עם תפילין של ראש מדובקות היה אומר לו למה תניח תפילין של יד על ראשך? ומן הסתם היו התפילין עם חריצים כמו שנהוג היום שהרי לכו"ע בעי חריץ ניכר. ויש לשאול מהיכן ידע הגר"א שהם מדובקים? שמה היו פרודים ורק צמודים כמו שיש מעושי הבתים שעושים כיום. ועל כן צריך לאמר שבזמן הגר"א לא היתה אפשרות להצמיד כל כך את הבתים בלי דבק ואם כן תפילין דהגר"א היו חרוצות. וכן העיד הגר"ש וואזנר זצ"ל שראה תפילין של הגר"א והיו נראות פרודות ממש ולא כמו שהיה נהוג בחו"ל.